

KÄRKÖLÄ

KÄRKÖLÄN KUNTA

HINKU-toimintasuunnitelma

Kärkölen kunta
Virkatie 1
16600 Järvelä

044 770 2200

kirjaamo@karkola.fi

www.karkola.fi

Sisällys

Mikä on HINKU?	3
Kärkölästä HINKU-kunta	4
Kasvihuonepäästöjen kehitys	5
Toteutuneet ilmasto- ja energiatoimet 2020	7
Suunnitelma vuodelle 2021	9

Mikä on HINKU?

Hiilineutraali Kunta (Hinku) -verkosto on vuonna 2008 perustettu ilmastonmuutoksen hillinnän edelläkävijöiden verkosto, joka kokoaa yhteen kunnianhimoisiin päästövähennyksiin sitoutuneet kunnat, ilmastoystävällisiä tuotteita ja palveluita tarjoavat yritykset sekä energia- ja ilmastoalan asiantuntijat. Verkostossa mukana olevat kunnat, yritykset, asukkaat ja asiantuntijat ideoivat ja toteuttavat yhdessä ratkaisuja kasvihuonekaasupäästöjen hillitsemiseksi.

Hinku-verkostossa on mukana jo yli 70 Hinku-kuntaa sekä viisi Hinku-maakuntaa, jotka ovat sitoutuneet päästötavoitteeseen. Hinku-foorumi jakaa tietoa ilmastonmuutoksen hillinnän parhaista käytännöistä, tukee kuntien ilmastotyötä sekä luo kysyntää ilmastoystävällisille tuotteille ja palveluille. Hinku-foorumiä vetää Suomen ympäristökeskus SYKE.

Hinku-verkosto tarjoaa jäsenilleen:

- verkostoitumismahdollisuuksia
- tiedonvaihtoa
- tukea erillishankkeiden valmisteluun
- päästölaskentapalveluita ja -työkaluja
- viestintäyhteistyötä
- näkyvyyttä yritysten tuotteille ja palveluille

Hinku-kunnaksi tai Hinku-maakunnaksi ryhtyminen edellyttää Hinku-kriteerien täyttymistä, jotka on laatinut Suomen ympäristökeskus SYKE. Hinku-kriteereillä tarkoitetaan kuntien ilmastonmuutoksen hillintätoimia ja linjauksia, joilla kunta sitoutuu vähentämään oman toimintansa kasvihuonekaasupäästöjä sekä vaikuttamaan alueensa toimijoihin (asukkaat, yritykset, maa- ja metsätalousyrittäjät sekä vapaa-ajan asukkaat) siten, että alueen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä tavoitellaan hiilineutraaliutta.

Kunnan tulee valtuuston päätöksellä sitoutua tavoittelemaan koko alueensa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Päästöjä vähennetään erityisesti parantamalla energiatehokkuutta ja lisäämällä uusiutuvan energian käyttöä. Kunnan omien toimintojen lisäksi kunnat voivat vaikuttaa päätöksenteollaan muun muassa maankäytön, energiantuotannon ja liikenteen päästöihin kunnan alueella. Alueen elinkeinoelämä ja asukkaat kutsutaan mukaan yhteistyöhön. Tavoitteena on päästövähennysten ohella vahvistaa paikallista hyvinvointia esimerkiksi kustannussäästöjen, energiaomavaraisuuden ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien kautta.

Lisäksi pääministeri Sanna Marinin hallitus on linjannut, että Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Ilmastokokouksessa 3.2.2020 julkistettiin Reilulla siirtymällä kohti hiilineutraalia Suomea -tiekartta, jonka tarkoitus on viedä Suomi polulle kohti hiilineutraaliustavoitetta sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisella tavalla.

Reilulla siirtymällä kohti hiilineutraalia Suomea – tiekartta:

<https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/20764082/hiilineutraaliuden+tiekartta+03022020.pdf/1f1dfbe-a-f623-9197-5352-23a7f1b83703/hiilineutraaliuden+tiekartta+03022020.pdf?t=1580742856000>

Kärkölästä HINKU-kunta

Kärkölään kunta on liittynyt Hinku -verkostoon valtuuston päätöksellä [KV 45 § 11.11.2019](#). Liittyminen on Kärkölään kunnan vastaus Päijät-Hämeen maakuntaliiton tavoitteeseen päästä Hinku-maakunnaksi. Päijät-Häme sai Hinku-maakunnan aseman vuoden 2019 lopussa. Hinku-maakunnat ja kunnat sitoutuvat yhdessä alueen Hinku-kuntien kanssa vähentämään maakunnan kasvihuonekaasupäästöjä 80 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta.

Päijät-Hämeen liitto on mukana Suomen ympäristökeskuksen koordinoimassa kansallisessa Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia (Canemure) -ilmastohankkeessa. Mukana oleville alueille laaditaan muun muassa ilmastonmuutoksen hillinnän tiekartat. Tätä työtä varten on perustettu Päijät-Hämeen alueellinen ilmasto ja -energiayhteistyöryhmä, jossa Kärkölään kunta on mukana.

Hinku-kuntana Kärkölään tulee liittyä työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton väliseen energiatehokkuussopimukseen (KETS), jossa se sitoutuu kunta-alan energiatehokkuussopimuksen toimenpiteisiin ja tavoitteisiin. Sopimukseen liittyessä asetetaan vähintään 7,5 prosentin energiansäästöavoite sopimuskaudelle 2017–2025.

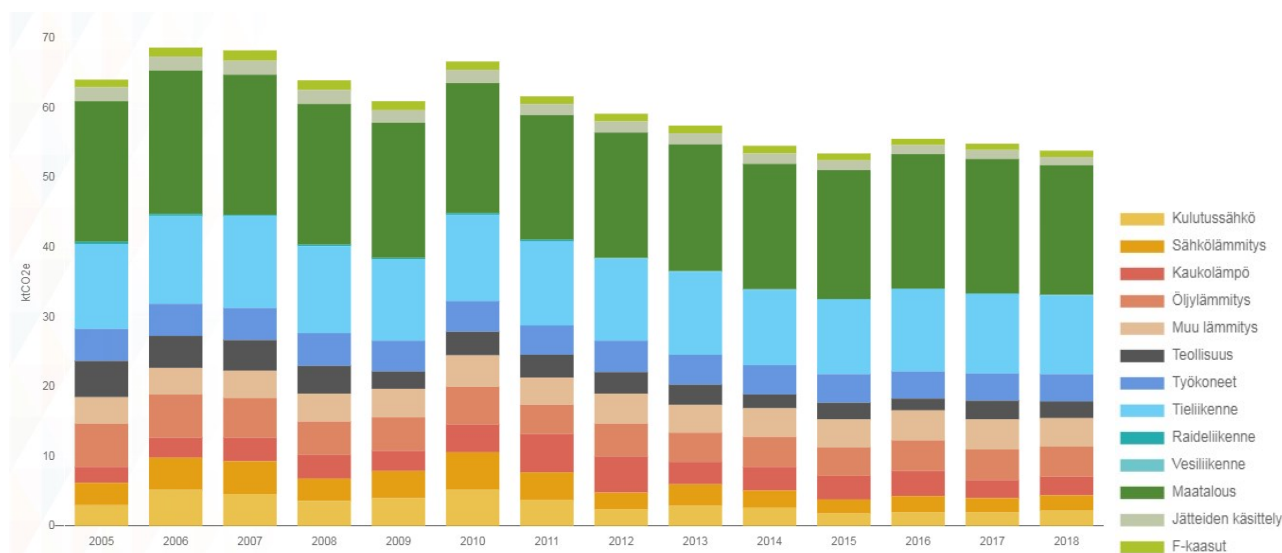
Tekninen toimi vastaa energiahuollosta ja energiatehokkuussopimuksen laadinnasta. KETS:sen tekemisestä aiheutuva työ energiakatselmuksineen on teetettävä konsultilla.

Prosessin kulku:

1. Kunta ottaa kasvihuonekaasupäästönäkökulman huomioon kaikessa merkittävässä päätöksenteossaan.
2. Kunta liittyy työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton väliseen sopimukseen, jossa ne sitoutuvat Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen toimenpiteisiin ja tavoitteisiin. KETS:seen liittyvät kunnat liittyvät ensisijaisesti asuinrakennuskantansa asuinkiinteistöjä koskevaan toimenpideohjelmaan. KETS yhteyshenkilöksi on nimetty Henri Häsä, ja työryhmäksi Henri Häsä, Ville Partio, Riitta Hyytiäinen ja Markku Koskinen.
3. Kunta on nimennyt Hinku-yhteyshenkilöksi, ympäristösihteeri Riitta Hyytiäisen, joka toimii tiedonvälittäjänä kunnan ja SYKE:n välillä. Lisäksi kunta on perustanut Hinku-työryhmän, joka pyrkii aktiivisesti vähentämään eri hallinnonalojen toiminnasta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä. Hinku-työryhmäksi on valittu Riitta Hyytiäinen, Ville Partio, Henri Häsä ja Markku Koskinen.
4. Työryhmä ja yhteyshenkilö vastaavat seuraavista tehtävistä:
  - o Kunnalle laaditaan vuosittain suunnitelma päästöjä vähentävistä investoinneista. Investoinnit hyväksytään seuraavan vuoden talousarviossa.
  - o Kunnalle laaditaan vuosittain hillintätoimien suunnitelma eli vuosikello, joka osoittaa, millä toimenpiteillä ja investoinneilla kasvihuonekaasupäästöjä pyritään vähentämään koko kunnan alueella. Vuosikello sisältää suunnitellut investoinnit sekä keinoja asukkaiden ja paikallisten yritysten aktivoimiseen.
  - o Kunnan alueella toteutuneet merkittävimmät hillintätoimet kootaan vuosittain ja julkaistaan kunnan verkkosivuilla sekä Energialoikka-verkkopalvelussa. Toimenpiteisiin liitetään mahdollisuuksien mukaan saavutetut päästövähennykset. SYKE voi tarvittaessa täydentää tiedot Energialoikkaan.
  - o Kunnan henkilöstölle ja kunnanvaltuustolle tiedotetaan vuosittain hankkeen saavutuksista.
  - o Alueen asukkaille, yrityksille sekä maa- ja metsätalousyrittäjille viestitään ilmastonmuutoksen hillinnän mahdollisuuksista.

Kasvihuonepäästöjen kehitys

Suomen ympäristökeskus SYKE on laskenut ilmastopäästöjen määrän ja kehityksen kaikille Suomen kunnille vuosille 2005–2018. Päästöt on laskettu kaikille kunnille yhdenmukaisella, uudella Alas - laskentamenetelmällä. Jatkossa tulokset päivitetään vuosittain. Päästöistä lasketaan eri päästösektoreiden hiilidioksidi-, metaani- ja dityppioksidipäästöt sekä F-kaasut omana kokonaisuutenaan. Tulokset esitetään hiilidioksidiekvivalentteina. Bioperäiset polttoaineet ovat hiilidioksidin osalta laskennallisesti nollapäästöisiä. Päästöjen lisäksi lasketaan eri toimintojen energiankulutus.

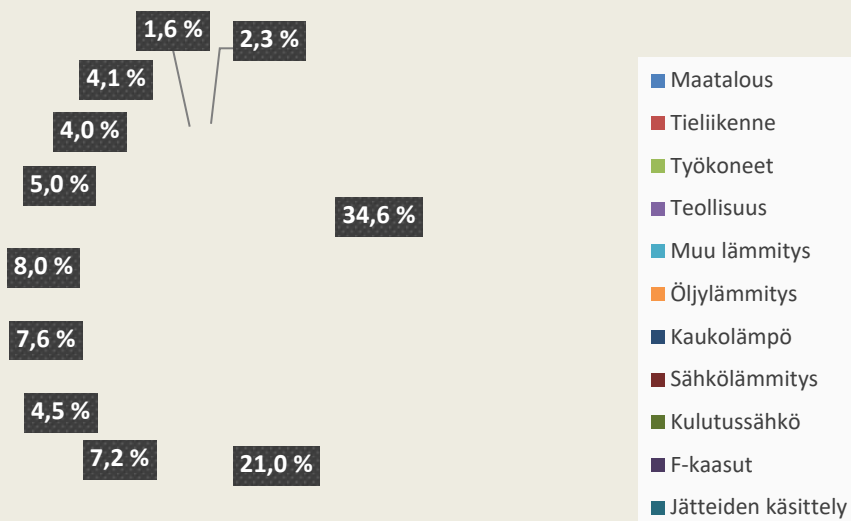
Kärkölään kasvihuonepäästöjen jakautuminen 2005–2018. <https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>

Yllä olevasta kuvaajassa näkyy Kärkölään kunnan kasvihuonepäästöjen jakautuminen vuosina 2005–2018. Suurimmat vähennykset ovat tapahtuneet öljylämmityksen korvaamisesta toisella lämmitysmuodolla. Myös sähkön päästöt ovat vähentyneet siirryttäessä kestävämpiin tuotantotapoihin. Kokonaispäästöt vuonna 2018 verrattuna vuoteen 2007 ovat laskeneet 21 %, ja päästöt per asukas ovat laskeneet 13 % (Hinku-laskentamenetelmä).

Suunta on oikea, mutta vielä on paljon tehtävää, jotta kasvihuonepäästöt saadaan vähenemään 80 prosenttiin vuoden 2007 tasosta Hinku-tavoitteiden mukaisesti. Jatkossa kunnan on tartuttava entistä tehokkaampiin toimenpiteisiin.

Suurimmat kasvihuonepäästöt Kärkölässä, SYKE: en Hinku-laskennan mukaan, vuonna 2018 olivat maatalous (34,6 %), tieliikenne (21,0 %), sekä öljylämmitys (8,0 %). Päästöjen jakauma vuonna 2018 oli alla olevan kuvaajan mukainen.

Päästöjen jakauma vuonna 2018 -Kärkölä

Toteutuneet ilmasto- ja energiatoimet 2020

Kärkölen kunnassa on jo tehty konkreettisia ilmasto- ja energiatoimia. Kunta on luopunut fossiilisten polttoaineiden käytöstä kiinteistöjen lämmityksessä. Polttoöljyä käytetään vain varavoimana. Uusiutuvan energian osuus käytössä on yli 90 %.

Kunta käyttää virastotalon lämmitykseen Koskipower Oy:n tuottamaa biokaukolämpöä ja jakamisesta vastaa Kärkölen Lämpö Oy. Vuokkoharjun kiinteistöjen eli päiväkodin ja entisen koulukiinteistön lämmitysenergia tuotetaan omassa biolämpövoimalassa vuodesta 2009. Entisen vanhainkodin lämmitys vaihdettiin öljylämmityksestä maalämpökaivojen tuottamaan energiaan vuonna 2014.

Lisäksi kunnanviraston katolle asennettiin aurinkopaneelit vuonna 2019. Tammi-lokakuun aikana aurinkopaneelit ovat tuottaneet 16 423 KWh, ja CO₂ päästöt ovat vähentyneet 8 704 kg. Kärkölen kunnan sähkönkulutuksen kilpailutus on meneillään.

Kunnan alueella toteutetut ilmasto- ja energiatoimet:

- Kärkölen ruokapalvelu ilmoitti 27.2.2020:
  - Siirtyi luomumaidon käyttöön 1.2.
  - Pyrkii lisäämään luomun käyttöä siten, että 20 % elintarvikkeista on luomua lähivuosina.
  - Ruokalistassa otettu käyttöön Salpauksen lanseeraama logo ”Tässäkin on luomua”.
  - Ylijäämäruokaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan.
  - Kouluruokailussa kasvisvaihtoehto tarjolla joka päivä.
  - Käytetyistä elintarvikkeista vähintään 70 % on kotimaista.
  - Keittiöiden lattiat pestään koneella vettä ja rakenteita säästään.
  - Salaattilautaset poistettiin käytöstä tiskin vähentämiseksi.
- 2-16.3 ympäristökysely kuntalaisille, jossa kartoitettiin mielipiteitä ilmastonmuutokseen, kestävään kehitykseen, luonnon monimuotoisuuteen, sekä vesistöön paikallisella tasolla. Lisäksi tiedusteltiin ideoita näiden asioiden parantamiseen ja saavuttamiseen Kärkölässä.
- Huhtikuussa liikuntapaikka-avustus uudelle energiatehokkaalle liikuntahallille (2 sähköautojen latauspistettä, katolle aurinkopaneelit, lämmitys kaukolämmöllä), valmistuu kesällä 2021.
- Toukokuussa kysely Päijät-Hämeen liikunnan ja elämysten (ml. hyvinvointi) tiekartasta.
- Kunta otti keväällä käyttöön etätyömahdollisuuden, mikä vähentää tieliikenteen päästöjä.
- 1.5-22.9 Kilometrikisaan osallistuminen.
- 7.5 Kärkölen kunta on sitoutunut Lahden seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL)-sopimukseen vuosille 2020–2031. Sopimuksella kunta sitoutuu valtion kanssa parantamaan kaupunkiseudun saavutettavuutta, liikennettä ja kestävästä aluerakennetta yhdessä seudun muiden toimijoiden kanssa. Lahden kaupunkiseudun keskeisenä tavoitteena on kestävä kehitys ja siihen liittyvän liiketoiminnan kehittäminen. MAL-sopimus tuo kaupunkiseudulle uusia taloudellisia resursseja ja tukea esimerkiksi asuntorakentamiseen, liikennejärjestelmän toimivuuteen, kestävyteen ja turvallisuuteen, kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen, sekä joukkoliikennettä palveleviin infra-investointeihin.

Kärkölen kunnan MAL-sopimuksen merkittävät tavoitteet liittyvät asemakaava-alueen palvelurakenteen ja raideliikenteen kehittämiseen, asumisen strategian ja erityisesti puurakentamisen toteuttamiseen, ekologiseen liikkumiseen sekä 295-tien liikenneturvallisuuden parantamiseen. Kärkölen kunta haluaa toimia eturivissä myös kestävästä kehityksen rakentamisen edistäjänä, toteuttamalla puurakentamista sekä vähähiilisiä ja vähämuovisia rakennushankkeita.

- Ympäristösihteerin yhteistyö ja osallistuminen alueelliseen energianeuvontaan (Ramboll Finland Oy), sekä osallistuminen alueellisen ilmasto ja -energiayhteistyöryhmän kokouksiin.
- 6.6 Kesä & Kärkölä 2020 -lehden lehtikirjoitus Kärkölän liittymisestä Hinku-kunnaksi, Hinku - sivuston mainostus.
- Katuväläistusta muutettu elohopeahöyryvalaisimista LED-valoihin, työtä jatketaan myös tulevina vuosina. Lisäksi päivitetään katuvälöjen ohjaustekniikkaa. Määrärahaa on myönnetty 70 000 € vuodelle 2020.
- Uusi puurakenteinen koulukokonaisuus. Koulurakennus 0–4-vuosiluokille valmistui. Yhtenäiskoulun muut tilat, sekä liikuntahalli valmistuvat 2021.
- Lahti Energia rakensi Koskisen sahatavaran kuivaamoille biokattilan kesällä. Korvaa kolme öljykattilaa ja vähentää fossiilisen polttoaineen käyttöä noin 80 prosentilla Mäntsäläntien tontilla. Lahti Energian tytäryhtiö Koskipower Oy tuottaa palveluna tuotantolaitosten tarvitseman lämpöenergian.

Biokattilan ansiosta Kärkölän kunnan lämmitys vihertyi, koska alueen toinen kattila tuottaa kunnan tarvitseman kaukolämmön Tehdastiellä.

- 24.6-30.9 Postilaatikkopyöräily kuntalaisille.
- 16.8 Kunta myönsi Vuoden ympäristöteko -palkinnon.
- 25.8 Kuulutus uudesta valtion energia-avustuksesta öljylämmityksestä luopumiseksi.
- 21.9 Nollapäätöpäivä. Ilmastodieettilaskurin kuntalaiskilpailu 1.9–17.9
- 14.-20.9 Päijät-Hämeen ravitsemusviikko. Kouluissa tarjottiin omankylän omenoita, kotimaisia juureksia, sekä puolukkajälkiruokaa.
- 7.10. Öljylämmitys vaihtoon -webinaaria (Motiva) mainostettiin kuntalaisille.
- Lokakuusta alkaen kaikki kunnanviraston asiakirjat siirtyivät sähköiseen muotoon ja säilytykseen.
- Syys-lokakuussa Hinku-toimintasuunnitelman laatiminen vuodelle 2020, sekä suunnitelma vuodelle 2021.
- Energiansäästöviikko 5.-11.10.2020. Verkkosivuilla mainostettiin Energiavarttia (6.10) kuntalaisille.
- 13.10 Ilmastoviisasta rakentamista Päijät-Hämeessä-seminaari. Pormestari osallistui, sekä puhui puurakentamisen kokemuksista kunnassa.
- Syksyllä 2020 Päijät-Hämeen liitto järjestää työpajat kaikkien kuntien johtoryhmässä ilmastotoimenpiteiden tarkentamiseksi.
- Hinkutyöryhmän kokoukset (3 kpl).
- Talvella Kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (KETS) liittyminen, energiakatselmoinnin kilpailuttaminen, ja toimintasuunnitelman laatiminen.
- Talvi/2020-Kesä/2021. Aurinkopaneelien yhteishankinta -projekti kuntalaisille, Päijät-Hämeen liiton koordinoima.
- Kunta on sitoutunut EU-ohjelmakauden Leader-toimintaan 2021–2026 sekä siirtymäkauden rahoitukseen 2021–2022. Toimintaryhmät toimivat paikalliskehittäjinä, kannustavat asukkaita omatoimisuuteen, lisäävät kehittämiseen liittyvää osaamista, vahvistavat toimijoiden välistä yhteistyötä.
- Siirtoviemäri-hankkeesta neuvotellaan parhaillaan Hollolan kunnan ja Lahti Aquan kanssa.

Suunnitelma vuodelle 2021

Vuonna 2021 toteutettavaksi suunnitellut energia- ja päästötoimet on jaettu viiteen kategoriaan: energiatehokkuus, kuntastrategia, kestävä liikenne ja liikkuminen, alueellinen yhteistyö ja koordinaatio, sekä teemaviikkojen toteutus ja kuntalaisten osallistaminen. Suunniteltuja toimenpiteitä on 13 kappaletta.

Energiatehokkuus:

Toimenpide 1	Tie ja ulkovalaistuksen energiatehokkuustoimenpiteet
Kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> Katuvalaisimia uusitaan elohopeahöyryvalaisimista LED-valoihin, sekä uusitaan valojen ohjaustekniikkaa. Määrärahaa 50 000 € vuodelle 2021. Valaistuksen ohjaus, jolla pudotetaan energiankulutusta edelleen esimerkiksi maan ollessa valkoinen tai aikaan, jolloin kadulla ei liiku ketään.
Vastuutaho	tekninen toimi
Aikataulu	2020–2022
Mittarit	Energiatehostamistoimenpiteet ja niillä saavutetut säästöt MWh/a ja €/a
Tilanne 2020	Määrärahaa myönnetty 70 000 € vuodelle 2020.

Toimenpide 2	Kunta-alan energiatehokkuussopimus
Kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> KETS-sopimukseen liittyminen (kausi 2017–2025) <ul style="list-style-type: none"> Uusiutuvan energian kuntakatselmus Energiakatselmus Vuosiraportointi Energiansäästötoimenpiteiden teko
Vastuutaho	tekninen toimi
Aikataulu	KETS sopimus: Talvi/2020-Kevät/2021, katselmoinnit 2021
Mittarit	<ul style="list-style-type: none"> - KETS:een liittyminen - Toteutuneet katselmoinnit: kpl - Toteutetut toimenpiteet: kpl
Tilanne 2020	Sopimusta valmistellaan.

Toimenpide 3	Energiatehokas rakentaminen
Kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> Uusi liikuntahalli <ul style="list-style-type: none"> Pihalle 2 sähköautojen latauspistettä Katolle aurinkopaneelit Lämmitys uusiutuvalla energialla tuotetulla kaukolämmöllä. Puurakentamisen suosiminen.
Vastuutaho	tekninen toimi
Aikataulu	2020–2021
Mittarit	Puurakentamisen lisääminen, rakentamisen energiasäästöt
Tilanne 2020	Alakoulu valmis. Liikuntahalli valmistuu 2021.

Toimenpide 4	Energiatehokkuuden huomioiminen julkisissa hankinnoissa
Kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> Otetaan huomioon energiatehokkuus ja hankintamenettelyt julkisissa hankinnoissa ja sisällytetään ne kunnan hankintatoimintoihin.

	<ul style="list-style-type: none"> Työ- ja elinkeinoministeriö on julkaissut ohjeen ”Energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa” vuonna 2016. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/74952 Kiertotalouden edistäminen julkisten hankintojen kautta. Suositaan käytettyjä kalusteita siellä missä mahdollista
Vastuutaho	kunnanhallinto
Aikataulu	2020–2021
Mittarit	- Energiatehokkuusohje sisällytetty hankintaohjeistukseen: kyllä/ei - Hankinnoilla, joissa huomioitu elinkaarikustannukset, saavutettu energiansäästö: MWh/a.
Tilanne 2020	-

Kuntastrategia:

Toimenpide 5	Kuntastrategian päivitys
Kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> Ympäristö ja Hinku-teeman, sekä niiden tavoitteiden nostaminen kunnan strategiaan. Kunnan strategia päivitetty viimeksi vuonna 2017. Ympäristöasiat ja kiertotalous osaksi kunnan päätöksentekoa. Sähköisen kokousmenettelyn ja sähköisen arkistoinnin käyttöönottoa valmistellaan vuonna 2021 yhteistyössä kahden kunnan kanssa.
Vastuutaho	Kunnanvaltuusto
Aikataulu	2021
Mittarit	Strategian päivittäminen
Tilanne 2020	Strategia päivitetty viimeksi vuonna 2017.

Kestävä liikenne ja liikkuminen:

Toimenpide 6	Kestävä liikkuminen
Kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> Kannustetaan sekä kunnan työntekijöitä että kuntalaisia kohti kestävää liikkumista. Osallistutaan ja järjestetään mahdollisuuksien mukaan pieniä tapahtumia ja tempauksia teemaviikkojen aikana: <ul style="list-style-type: none"> Kansainvälinen liikkujan viikko 16.–22.9.2021 Auton vapaapäivä 22.9.2021 Valtakunnallinen Pyöräilyviikko Talvikilometrikisa tammi-helmikuussa Kilometrikisa touko-syyskuussa Markkinoidaan kestävään liikkumiseen liittyviä tapahtumia entistä enemmän sosiaalisessa mediassa. Selvitetään mahdollisuus laatia Pyöräilyn edistämishjelma
Vastuutaho	koko kuntasektori
Aikataulu	2021 ->
Mittarit	Kuntalaisten hyvinvointi, Hiilidioksidipäästöjen väheneminen/a
Tilanne 2020	Kilometrikisa ja postilaatikkopyöräily järjestetty, muita tapahtumia mainostettu sosiaalisessa mediassa.

Toimenpide 7	Kestävä ja toimivat joukkoliikenne
Kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Julkisen liikenteen parantaminen <ul style="list-style-type: none"> ○ Liikenteen kehittäminen siten, että päivittäin juna kulkisi 05-01 aikana. • Päijät-Hämeen liiton Henkilöliikennetutkimus 2016 ja YKR-työmatkat, otteita analyyseistä, Syyskuu 2020. https://paijat-hame.fi/wp-content/uploads/2020/09/HLT-ja-YKR_otteita_analyyseista.pdf
Vastuutaho	kunnanvaltuusto
Aikataulu	2021–2025
Mittarit	Kasvihuonepäästöjen väheneminen, asukasmäärän kasvu kunnassa
Tilanne 2020	Paikallisjuna kulkee tunnin välein. Ensimmäinen juna klo:06, viimeinen klo:23. Ei bussiyhteyttä.

Alueellinen yhteistyö ja koordinaatio:

Toimenpide 8	Yhteiset projektit ja hankkeet
Kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Kärkölen kunta osallistuu Aurinkopaneelien yhteishankinta -projektin toteutukseen, talvi/2020-kesä/2021. Koordinaattorina toimii Päijät-Hämeen liitto. • Lisätään yhteistyötä ja tiedonvaihtoa muiden kunta-alan toimijoiden sekä maakuntaliiton kanssa. • Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Lahden ja maakunnan tarjoamiin yhteisprojekteihin, hankkeisiin ja seminaareihin. • Osallistutaan eri tahojen järjestämiin koulutuksiin, webinaareihin ja seminaareihin.
Vastuutaho	koko kuntasektori
Aikataulu	Syysy 2020 ->
Mittarit	Yhteistyönä toteutetut hankkeet ja toimenpiteet.
Tilanne 2020	Aurinkopaneelien yhteishankinta -projektiin on ilmoitauduttu mukaan. Projekti käynnistyy loppusyksyllä 2020.

Teemaviikkojen toteutus ja kuntalaisten osallistaminen:

Toimenpide 9	Ympäristön teemaviikot
Kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Kannustetaan sekä kunnan työntekijöitä että kuntalaisia kohti ympäristöystävällisyyttä ja kestävää kehitystä. • Osallistutaan ja järjestetään mahdollisuuksien mukaan pieniä tapahtumia ja tempauksia teemaviikkojen aikana: <ul style="list-style-type: none"> ○ Earth Hour 27.3.2021 ○ Maailman ympäristöpäivä 5.6.2021 ○ Ympäristöviikko, syys-lokakuussa ○ Energiansäästöviikko (Energiansäästövartti) ○ Ravitsemusviikko/hävikki- ja ravintola-aiheinen viikko -Yhteistyö koulujen/työpaikkojen kanssa. • Muut ympäristön/kestävän kehityksen tapahtumat kuntalaisten

	<p>kanssa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunnan henkilöstön yhteiset tapahtumat ja kilpailut. • Mainostetaan tapahtumia ja uutisia entistä enemmän sosiaalisessa mediassa.
Vastuutaho	koko kuntasektori
Aikataulu	2020 ->
Mittarit	Energiansäästö, ympäristötietoisuuden kasvaminen
Tilanne 2020	Ravitsemusviikkoa vietettiin 2020.

Toimenpide 10	Vuoden ympäristöteko palkinto
Kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Kunta myöntää vuoden ympäristöteko palkinnon. <p>”Voidaan myöntää yksityiselle, yhteisölle tai yritykselle ja myöntämisperusteita ovat seuraavat: Ympäristöteko on osoitus myönteisestä suhtautumisesta ympäristöasioihin tai; teko on edistänyt yleisesti ympäristönsuojelua tai; teko on ympäristönhoitoa tai toimintaa viihtyisän elinympäristön hyväksi.”</p>
Vastuutaho	ympäristölautakunta
Aikataulu	Kesä 2021
Mittarit	Palkinto myönnetty: kyllä/ei
Tilanne 2020	Vuoden 2020 ympäristöteko -palkinto myönnetty.

Toimenpide 11	Työpajat kuntalaisille
Kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Aiheina voi olla esim. asuminen, ruoka ja ilmasto, liikenne, ilmastonmuutos, perhe- ja kasvatusta yms. teema. <p>→ Lisää kuntalaisten tunnetta siitä, että asioihin voi vaikuttaa. Myös kunta/työryhmät saavat uusia näkökulmia ja ideoita työhönsä.</p>
Vastuutaho	koko kuntasektori
Aikataulu	2021 ->
Mittarit	Yhteistyön vahvistaminen.
Tilanne 2020	Ei järjestetty.

Toimenpide 12	Webinaarit -kuntalaisille
Kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Erilaisien kuntalaisia kiinnostavien ja hyödyllisten webinaarien, verkkokurssien ja luentojen esille nostaminen (ruokahävikki, energianeuvonta, valaistus- ja sähkövalinnat). • Esimerkiksi Motiva: https://www.motiva.fi/ajankohtaista/tapahtumat/tapahtumaineistot/kuluttajat • Lahti toteuttaa osana EYPK vuotta 2021 Uudistavan viljelyn - verkkokurssit seudun viljelijöille ja muille kiinnostuneille.
Vastuutaho	koko kuntasektori
Aikataulu	2021 ->
Mittarit	Kuntalaisten ympäristötietoisuuden, kiertotalouden, energiansäästön yms. kasvaminen. Mahdolliset energiasäästöt.

Tilanne 2020	Useita webinaareja mainostettu kunnan sivustolla, ja sosiaalisessa mediassa.
---------------------	--

Toimenpide 13	Ilmasto- asioiden esiin nostaminen
Kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> Ilmasto- ja ympäristö aiheiden ja uutisten, sekä Hinku-työn nostaminen esiin uutisissa, nettisivuilla ja sosiaalisessa mediassa säännöllisesti. <ul style="list-style-type: none"> ➔ Kuntalaiset tiedostavat päämäärät ja tavoitteet, sekä näkevät että kunta työskentelee asioiden hyväksi. Innostaa kuntalaisia tekemään oman osansa tavoitteen saavuttamiseksi.
Vastuutaho	koko kuntasektori
Aikataulu	2021 ->
Mittarit	Ympäristötietoisuuden lisääminen, asukkaiden innostaminen ilmastotekoihin.
Tilanne 2020	Joitakin uutisia julkaistu vuoden aikana.